

Tisztelt Központi Vezetőség!

Minden párttaggal együtt mi, kulturális munkások, írók, művészek, újságírók örömmel fogadtuk a Központi Vezetőség 1953. júniusi ülésének és a III. Kongresszusnak azokat a határozatait, amelyek pártunk eszmei, politikai munkájából egyszer s mindenkorra száműzték az erőszak, a megokolatlan adminisztratív beavatkozás, a parancsolgatás anti-demokratikus módszereit, mint olyanokat, amelyek demoralizálják az őszinte, kommunista pártéleletet. A Központi Vezetőség márciusi határozata az 1953. júniusi és a kongresszusi határozatoknak a kérdést illető részét teljes egészében fenntartotta és megerősítette.

Ennek ellenére, amint azt mélyeséggel aggodalommal látjuk, a párt egyes szervei és funkcionáriusai egyre gyakrabban alkalmazzák újra a Központi Vezetőség és a Kongresszus által ismételtelen elítélt, káros, erőszakos eszközöket. Ez az újra kialakulóban levő gyakorlat, amely pártunk érvényes határozatait sérti, éles ellentétben áll azzal az elvhű, határozott, nagyvonalú, nyugodt, a kulturális és felvilágosító munka sajátosságait legmesszebbmenően tekintetbe vevő kultúrpolitikával, amelyet a Szovjetunióban folytatnak.

Bár a KV bizonyára ismeri az erőszakos beavatkozás eseteit, mégsem felesleges néhány különösen kirívó példára rámutatni.

A legutóbbi félesztendőben leváltották az Irodalmi Újság két felelős szerkesztőjét; letiltották Kónya Lajos Naplójegyzeteinek megjelenését, és akadályokat gördítettek Benjámín László és Nagy László verseskötetének megjelenése elé; kísérletet tettek arra, hogy egyes írókkal szemben előzetes cenzúrát vezessenek be; állandóan megsértették, semmibeverték az Írószövetség autonómiáját, s mindezt betetőzte az Irodalmi Újság legutóbb történt elkobzása. Bizonyos, hogy ilyesmire – kommunisták által kommunista szellemben szerkesztett újság elkobzása – a népi demokratikus országokban még nem volt példa.

Beletartozik a sorozatba az Ember tragédiája-ügy, amely súlyos kárt okozott pártunknak, Németh László Galilei-darabjának levétele a Nemzeti Színház műsoráról, a Csodálatos mandarin bemutatása körüli méltatlan huzavona stb. A színészeken kívül a kommunista zenészekre is elviselhetetlenül nehezedik az e területen dívó önkényes, anti-demokratikus vezetési módszer.

A legutóbbi tíz hónap alatt eltávolították a Szabad Nép szerkesztőségéből a nevesebb kommunista újságírók jelentős részét; más kommunista újságírókat véleményük pártszerű keretek között történt kinyilvánítása miatt száműzték a sajtó területéről, kizárták a pártból, vagy más súlyos büntetésben részesítettek. A Szabad Nép szerkesztőbizottságának egy tagját az Írószövetség kommunista aktíva értekezletén tartott felszólalása miatt a szerkesztőbizottsági tagságból leváltották stb.

A KV nyilvánvalóan tudja, hogyha van terület, ahol a pártszerűtlen, anti-demokratikus bírálatot elfojtó adminisztratív eszközök különösen kártékonyak, akkor ez a kultúra, a felvilágosító munka területe. Mi is világosan látjuk, hogy kulturális életünkben egészségtelen jelenségek is mutatkoznak, helytelen anti-marxista nézetek ütnek fel a fejüket, de azzal is tisztában vagyunk, hogy ezek leküzdésére semmi esetre sem alkalmasak a régi, 1953 júniusa előtti módszerek. Ellenkezőleg, a bajt csak növelik és elmélyítik.

Véleményünk szerint a bajok, a helytelen nézetek leküzdésének, a kulturális alkotómunka kibontakozásának, a szocializmus építését szolgáló őszinte, hatékony felvilágosításnak elengedhetetlen feltétele a népi hatalom, a népi demokrácia szellemétől áthatott, szabad, őszinte, egészséges, demokratikus légkör. Az erőszakos bürokratikus beavatkozások pedig éppen ennek a légkörnek a kialakulását teszik lehetetlenné.

Szilárd meggyőződésünk, hogy amennyiben a KV ennek a káros gyakorlatnak nem vet véget, a kulturális életünk nemcsak hogy nem juthat előbbre, hanem még azok az új, friss hajtások is elpusztulnak benne, amelyeket népünk alkotó ereje a felszabadulás után hívott életre.

Éppen ezért tisztelettel kérjük a Központi Vezetőséget, hogy a párt kultúrpolitikáját eltorzító szerveknek és funkcionáriusoknak kulturális életünket bénító, pártunk tekintélyét, befolyását romboló anti-demokratikus vezetési módszereivel szemben erélyesen érvényesítse a KV és a Kongresszus határozatait, vizsgálja felül az eddigi helytelen adminisztratív intézkedéseket, és biztosítsa a kultúra, a sajtó munkásai számára az őszinte, tiszta, kommunista pártélelet légkörét, s ami ezzel egyet jelent: a nyugodt, a népet és a szocializmus ügyét szolgáló alkotómunka lehetőségét.

Budapest, 1955. október 24.